

OB 90. LETNICI ROJSTVA PROFESORJA LUDVIKA OLASA

Tomaž Koltai

Magister geografije in filozofije
Oddelek za geografijo
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI – 2000 Maribor, Slovenija
e-mail: tomaz.koltai1@guest.um.si

UDK: 929Olas L.:91

COBISS: 1.02

Izveček

Ob 90. letnici rojstva profesorja Ludvika Olasa

V članku je ob 90. letnici rojstva pokojnega geografa profesorja Ludvika Olasa predstavljen njegov karierni razvoj in nabor bibliografskih del ter pomen njegovega življenjskega dela pri razvoju slovenske geografije in geografije severovzhodne Slovenije ter Oddelka za geografijo v Mariboru. Njegov karierni razvoj in bibliografski nabor del sta predstavljena na podlagi analize njegovih biografij različnih avtorjev in prikaza njegove bibliografije. Pomen njegovega prispevka je bil opredeljen na podlagi kombinacije obeh.

Ključne besede

biografija, geografija, Ludvik Olas, Oddelek za geografijo, Prekmurje

Abstract

On the 90th anniversary of the birth of Ludvik Olas

In the current year we note the 90th anniversary of the birth of geographer and profesor Ludvik Olas. In the article is presented his professional career, bibliography and significance of his life work in the development of geography of Slovenia, geography of northeastern Slovenia as well as his importance in the development of Department of Geography in Maribor. His professional career and bibliography are presented with the analysis of different biographies and his bibliography. The significance of his work was determined with the combination of both.

Key words

Ludvik Olas, geography, biography, Prekmurje, Department of Geography

Uredništvo je članek prejelo 23.8.2020

1. Uvod

Letos smo se 16. julija spominjali 90. letnice rojstva velikega slovenskega geografa, pokojnega profesorja Ludvika Olasa. Olasovo predanost stroki in pomemben prispevek pri poznavanju geografskih značilnosti severovzhodne Slovenije odraža njegova bogata profesionalna pot in bogat nabor del, znotraj katerih so številna spoznanja še danes obravnavana kot mejniki in osnove raziskovalnih in izobraževalnih procesov v geografiji.

Področja Olasovega profesionalnega delovanja v geografiji so bila raznoterana. Kot dolgoletni predavatelj geografije je svoje znanje in izkušnje na področju izobraževanja usmerjal v raziskovanje in izboljševanja pedagoškega procesa. Olasov bližnji sodelavec, profesor Božidar Kert je Olasov pristop opisal z naslednjimi besedami »je osebnost, enako zavzeta za geografsko "preučevanje" in "poučevanje" « (Kert 2000).

Olasova znanstveno raziskovalna zapuščina obsega različne tematike. V največjem obsegu se je posvetil raziskovanju družbeno geografskih problemov domačega Prekmurja, čezmejnega Porabja ter širše severovzhodne regije Slovenije. Izhajajoč iz pristopa, ki je zagovarjal družbeno angažirano aplikativnost geografije, je večino raziskovalnih tem namenil demografskim in socio-ekonomskim problemom, veliko produktivnost pa je izkazoval tudi s prispevki regionalne geografije Prekmurja. Posledično se je s svojim delom uveljavil kot eden najbolj priznanih in cenjenih slovenskih geografov in izjemen poznavalec Prekmurja ter širšega prostora severovzhodne Slovenije. Prof. Olas je bil zaščitna znamka Prekmurja, prekmurskega prostora, človeka, gospodarstva, kar ga je proglasilo za ambasadorja te prelepe, žal ne dovolj razvite slovenske pokrajine (Pak 2003, 130).

Olasov rodni kraj so bili Sebeborci, vas zahodno od Moravskih Toplic. Številni geografi izbiro svoje študijske in poklicne poti radi pojasnjujejo z navdušenjem in radovednostjo nad domačim okoljem in v primeru Ludvika Olasa smo lahko gotovi, da je njegova izbira izhajala iz istih motivov. Sebeborci se namreč nahajajo na stiščišču južnih obronkov Goričkega, obdelanih s številnimi vinogradi in širne Murske ravni, prekrute s polji, iz katerih na jugu izstopa Murska Sobota. Na razpotju med Goričkim in Ravenskim, na pleistocenski terasi reke Mure, kjer prihaja do prepleta različnih reliefnih, klimatskih, demografskih, ekonomskih, kulturnih in celo etničnih razmer, ki jih je Olas poznal do potankosti. Preprosti dokaz Olasove zavezanosti do domače pokrajine je tudi dejstvo, da so Sebeborci eno od geografsko najbolj obdelanih naselij v Prekmurju in da je Ludvik Olas avtor večine drugih regionalno geografskih del o Prekmurju in prekmurskih naseljih.

Prav je, da se ob obletnici spomnimo življenja in dela Ludvika Olasa ter predstavimo njegovo zavezanost stroki in preučevanju domačega okolja.

Slika 1: Profesor Ludvik Olas.
Vir: Olas 2000.

2. Metodologija

V delu bo obravnavan karierni razvoj in bibliografski opus profesorja Ludvika Olasa. Namen obravnave je predstavitev pomena Olasovega profesionalnega dela pri razvoju geografije Slovenije in Prekmurja, ter Olasovega prispevka pri razvoju Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Pri tem bo uporabljena deskriptivna metoda prikaza bibliografskih del in analiza le teh. Predstavljen bo obseg celotnega bibliografskega opusa, dela bodo sistematično razvrščena po posameznih bibliografskih sklopih. Izbrana dela, ki jih Olasovi kolegi omenjajo kot ključna, bodo podrobneje predstavljena. Pri prikazu kariernega razvoja bo prav tako uporabljena deskriptivna metoda, ki bo prikazala različne biografije Ludvika Olasa izbranih avtorjev. O življenju in delu Ludvika Olasa so največ pisali njegovi najožji sodelavci in prijatelji: Božidar Kert (2000 in 2003), Mirko Park (2003), Vladimir Klemenčič (1990), Borut Belec (1994 in 2003) in drugi. V spletnem arhivu Pomurskega muzeja Murska Sobota je biografijo Ludvika Olasa pripravil mag. Franc Kuzmič (Medmrežje 2). O pomenu Olasovega prispevka za razvoj geografije Slovenije in severovzhodne Slovenije ter prispevka pri razvoju Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru bomo sklepali na podlagi števila in tematskega razpona bibliografskega opusa, na podlagi kariernega razvoja in na podlagi pisnih prispevkov Olasovih kolegov v stroki, v katerih so predstavili svoj vidik o pomenu Olasovega prispevka.

3. Karierni razvoj Ludvika Olasa

Karirni razvoj Ludvika Olasa lahko razdelimo na tri stopnje. Prvo stopnjo predstavlja izobraževanje, drugo zaposlitve po končani diplomi in pred začetkom dela na Pedagoški akademiji Maribor, tretje pa obdobje visokošolske kariere oz. zaposlitve na Pedagoški akademiji (kasneje fakulteti) Maribor in vse do upokojitve.

3.1. Izobraževanje

Kot že omenjeno, se je Ludvik Olas rodil v Sebeborcih v Prekmurju in tukaj preživel ves svoj mladostniški čas. Po končani osnovni šoli v Puconcih se je vpisal na Gimnazijo Murska Sobota in leta 1950 maturiral. Po končani gimnaziji se je vpisal na Naravoslovno fakulteto Univerze v Ljubljani in leta 1960 diplomiral iz geografije. Pod mentorstvom akademika dr. Antona Melika se je že kot študent poizkušal v raziskovalnem delu in ob tem za svoje delo prejel Prešernovo nagrado za študente. S preučevanjem svojega domačega okolja je Olas sodil v tisto generacijo slovenskih geografov, ki je v šestdesetih letih zaorala ledino v preučevanju Severovzhodne Slovenije (Kert 2000). Tekom študija je pri znanstveno raziskovalnem delu sodeloval z geografskim inštitutom SAZU, kasneje pa ves čas svojega dela tudi s (takratnim) inštitutom za geografijo Univerze v Ljubljani, pod vodstvom dr. Svetozarja Ilešiča in dr. Vladimira Klemenčiča. Leta 1971 je bil na podiplomskem strokovnem izobraževanju na univerzi Eötvös Loránd v Budimpešti (Klemenčič 1990).

3.2. Zaposlitve po končani diplomi in pred začetkom dela na Pedagoški akademiji Maribor

Po diplomi je bil zaposlen kot učitelj na osnovni šoli v Puconcih, na Srednji kmetijski šoli v Rakičanu in Srednji ekonomski šoli v Murski Soboti, kot analitik na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, ter kot ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti. Kot učitelj je bil priljubljen in spoštovan, četudi zahteven glede znanja učencev. Njegove učne ure niso bile golo naštevanje imen in podatkov, ampak stvarno tolmačenje odnosov med naravo in družbo, podprto s številnimi dokazi. Znal je navduševati za predmet, kar mu priznavajo nekdanji učenci in dijaki (Kert 2000). V obdobju pred zaposlitvijo na mestu višjega predavatelja na Pedagoški akademiji v Mariboru, je Olas pridobil številne praktične izkušnje pri poučevanju geografije oz. zemljepisa na Osnovni šoli Puconci, srednji Ekonomski šoli Murska Sobota in srednji Kmetijski šoli v Rakičanu, ki so mu pomagale pri kasnejšem znanstveno raziskovalnemu ukvarjanju s področjem didaktike geografije.

Med delovanjem na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti je pustil pomembne pečate na področju urbanističnega načrtovanja največjih mest Pomurja, hkrati pa je tukaj začel razvijati poglobljeno zanimanje za svoje osrednje raziskovalne probleme, vezane na socialno geografske teme Prekmurja, Porabja in splošnega slovenskega podeželja. Posebej so ga zanimale izseljevanje, težki socialni problemi, nerazvitost, pomanjkanje državnega posluha za njihovo reševanje, o čemer je pisal v številnih študijah (Pak 2003, 129-130).

3.3. Visokošolska kariera

Olas se je leta 1975 zaposlil kot višji predavatelj za metodiko geografije na takratni Pedagoški akademiji v Mariboru (kasnejši Pedagoški fakulteti). Nadaljeval je z raziskavami, začetimi v Prekmurju, in se loteval novih. Kot izkušen raziskovalec je svoje zanimanje razširil v obmejne regije, na narodnostno mešana ozemlja in v manj razvita območja Severovzhodne Slovenije. Rezultate svojih raziskav je objavljaval v domačih in tujih strokovnih glasilih. Razvijal in dopolnjeval je didaktiko geografije, ki

ji je temelje začrtal dr. Mavricij Zgonik. Ustvarjalne diskusije na predavanjih in seminarjih, terenska dela, seminarske in diplomske naloge so mu bile izziv za poročanja na geografskih posvetovanjih in pisanje didaktičnih člankov. V prizadevanjih za modernizacijo geografskega pouka je sodeloval pri prenavljanju učnih načrtov in pisal nove učbenike (Kert 2000). Ludvik Olas je bil pomemben član ustanovitve Oddelka za geografijo in študija geografije v Mariboru. Temelje oddelka so postavili dr. Bračič (prvi rektor Univerze v Mariboru), dr. Belec, dr. Zgonik, dr. Kert in Olas.

Leta 1985 je Pedagoška akademija prerasla v Pedagoško fakulteto, višješolski študij geografije pa v štiriletni visokošolski študij, ki je od leta 1995 univerzitetni (medmrežje 1). Na Katedri za metodiko geografije (danes didaktika geografije) je nasledil dr. Mavricija Zgonika, katerega delo ni le nadaljeval, temveč zelo učinkovito tudi nadgrajeval in tako doprinesel, da je danes Oddelek za geografijo Filozofske fakultete v Mariboru prepoznaven doma in v tujini kot dobro izobraževalno in raziskovalno izhodišče učiteljev geografije (Kolnik 2003).

Slika 2: Profesor Ludvik Olas.

Vir: Kert 2003.

Profesorja Ludvika Olasa uvrščamo ob dr. M. Zgoniku in dr. J. Medvedu med utemeljitelje moderne šolske geografije na Slovenskem (Kolnik 2003). Vodil je Katedro za geografijo in Katedro za specialno didaktiko ter bil večletni predsednik Geografskega društva Maribor. Neprecenljiv je Olasov prispevek k širjenju prepoznavnosti slovenskih pokrajin. Vrsto let je sodeloval pri geografskih

predstavitvah Pomurja, namenjenim učiteljem iz zamejstva. Že od ustanovitve gibanja Znanost mladini je sodeloval pri snovanju in organizaciji mladinskih geografskih in interdisciplinarnih taborov (Kert 2003, 256). Bil pa je tudi most med slovensko in madžarsko geografijo in geografi, saj je kot poznavalec obeh jezikov redno spremljal druženja slovenskih in madžarskih kolegov, domače in tuje srednješolske ter študentske ekskurzije (Pak 2003). Za svoje požrtvovalno delo je prejel številna priznanja, med njimi Ilešičevo priznanje za pomembne prispevke pri izobraževanju in uveljavitvi geografije na Slovenskem, zlato plaketo Pedagoške fakultete Maribor, srebrno plaketo Univerze v Mariboru, priznanje Blaža Kocena in naziv častnega občana domače občine Moravske Toplice (Kert 2003, 256). Olas je na Oddelku za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Maribor deloval vse do svoje upokojitve junija 1990. Aktiven je ostal tudi po upokojitvi in je svoj bibliografski opus dopolnjeval tudi v tretjem življenjskem obdobju. Preminil je decembra 2002.

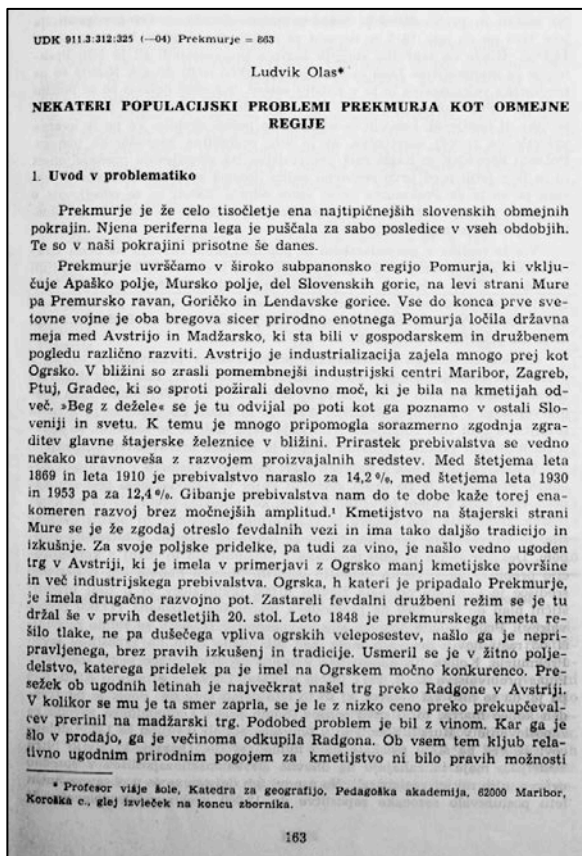
4. Pregled bibliografije Ludvika Olasa

Bibliografija Ludvika Olasa v sistemu COBISS navaja 190 bibliografskih enot (Cobiss 1955-2002). Med temi je Olas v soavtorstvu izdal šest izvirnih znanstvenih člankov, v katerih se je ukvarjal s socialnogeografskimi vprašanji Prekmurja, Porabja, narodnostno mešanih območij Slovenije in rodnimi Sebeborci. Z deli kot je »Socialnogeografska analiza slovenskega Porabja na Madžarskem« (Razprave in gradiva 1979) je kot prvi slovenski geograf začel geografsko raziskovati Porabje. S tem je vzbudil pozornost slovenske geografske stroke pri odkrivanju tega zamejnega območja. V članku »The village of Sebeborci on the Slovenian fringes of the great Pannonian Plain« (Geographia Polonica 1965) je v soavtorstvu z M. Jeršičem, J. Lojkom in M. Vojvodo svojo rojstno vas izpostavil mednarodni geografski pozornosti in v soavtorstvu objavil svoj prvi znanstveni članek v mednarodni reviji.

Olas je izdal tudi dva strokovna članka. Samostojno je reviji Geographica Slovica izdal članek »Narodnostno mešano območje v Prekmurju« (Olas 1985), v soavtorstvu z Božidarjem Kertom pa je raziskoval »Vpliv dislociranih obratov na prostorski razvoj nekaterih delov Slovenskih goric in Prekmurja« (Kert in Olas 1990). V pomurskem lokalnem časniku Vestnik je objavil poljudni članek »Ledava potok ali reka?« (Vestnik 2000). Velik delež Olasovih del predstavljajo prispevki na konferencah. Znotraj teh je 9 objavljenih znanstvenih prispevkov in 6 nenatisnjenih znanstvenih prispevkov. Vsebinsko so vezane na obravnavo socialnogeografskih problemov kot so migracije, izseljevanje, problem obmejnosti, tipologijo ruralnih naselij, vezanih na Pomurje in Porabje. S prispevki Vpliv državnih meja na geografski razvoj Prekmurja (Olas in Kert 1993), Demografske razmere v Porabju (Olas 1991), Metodologija in načrtovanje šolske mreže v Prekmurju (Olas 1982), Nekateri populacijski problemi Prekmurja kot obmejne regije (Olas 1975) in drugimi prispevki je sodeloval na različnih slovenskih in mednarodnih strokovnih simpozijih.

Številne slovenske geografske monografije so dopolnjene z Olasovimi samostojnimi znanstvenimi prispevki. V Regionalnogeografski monografiji Slovenije (1996) je skupaj z Vladimирjem Drozgom dopolnil 9. del monografije, ki obravnava severni subpanonski svet z vsebinami o Goričkem, Ledavskih goricah in Prekmurski ravnini. S strokovnimi, regionalnogeografskimi prispevki o Goričkem, Ledavskih goricah in Murski ravni je obogatil monografijo Slovenija, pokrajine in ljudje (1998). Njegovi regionalnogeografski opisi številnih naselij v Prekmurju dopolnjujejo tudi Enciklopedijo Slovenije (1989 in 1995) in Krajevni leksikon Slovenije (1980).

V Cobissu zabeleženih prispevkih na konferencah brez natisa se poleg regionalnogeografskih del pojavljajo tudi dela, vezana na didaktiko geografije. Med te spadata npr. »Geografski pojmi pri dvojezičnem pouku« (Maribor, Pedagoška fakulteta, 1988) in »Gospodarska geografija v učnih programih osnovne šole (v slovenščini, nemščini in madžarščini)« (Sombatel, Madžarska, 1989).

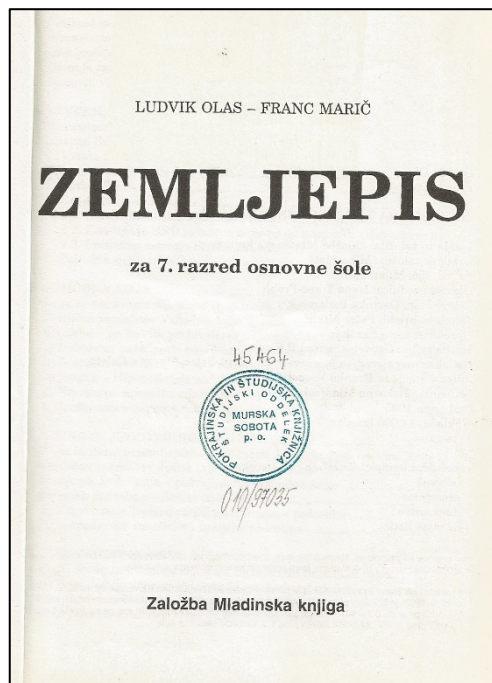

Slika 3: Uvod prispevka "Nekateri populacijski problemi Prekmurja kot obmejne regije" na slovensko-slovaškem geografskem simpoziju v Mariboru leta 1975.

Vir: Arhiv Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.

V soavtorstvu s F. Maričem je koncipiral in napisal enega sodobnejših in najpogosteje ponatisnjenih učbenikov za pouk zemljepisa v osnovni šoli prejšnjega stoletja, to je Zemljepis za 7. razred osnovne šole, ki je po svoji izdaji leta 1986 v naslednjih enajstih letih doživel osem ponatisov s popravki in dopolnitvami (Kolnik 2003).

Poleg osnovnošolskega učbenika je z istim soavtorjem izdal še priročnik za učitelje geografije, kjer je predstavil metodična navodila za uporabo učbenika Zemljepis za 7.razred: metodično navodilo za diapozitive (Olas in Marič 1988).

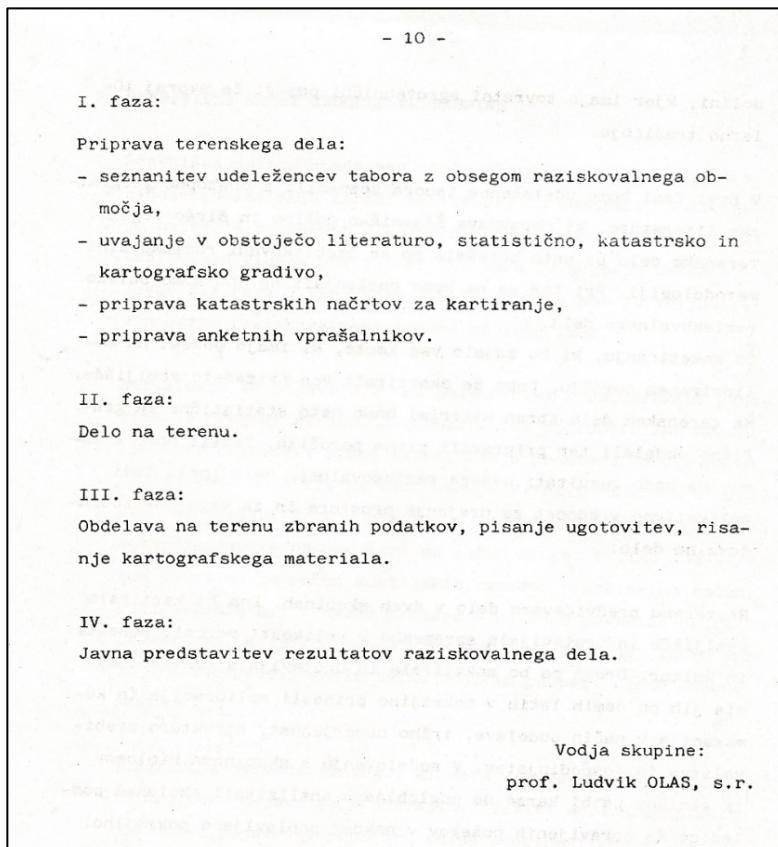
Slika 2: Naslovna stran učbenika "Zemljepis za 7. razred osnovne šole".

Vir: Olas in Marič 1995.

Olas je s svojim poznavanjem madžarskega jezika in madžarske geografske literature predstavljal vezni člen pri mednarodnem sodelovanju z madžarskimi geografi, predvsem člani Oddelka za geografijo na Pedagoški akademiji v Szombotelu. Kot prevajalec iz madžarščine je prevedel tudi dve strokovni deli. (Medmrežje 2). Skupaj z madžarsko avtorico Jánosne Pirisi sta izdala madžarska delovna zvezka za spoznavanje okolja za 1. in 2. razred osnovnih šol (Olas in Pirisi 1986a, b). Številni strokovni prispevki v monografijah vezanih na didaktiko geografije so tudi prispevki z geografskih taborov, na katerih je bil večkrat v vlogi organizatorja in vodje geografskih skupin. Pri tem velja izpostaviti dela kot so »Aktivizacija učencev s pomočjo različnih učnih oblik pri pouku geografije v osnovni šoli« (Olas 1987) in »Modernizacija pouka geografije« (Olas 1986).

Olasov obsežni milje na področju višješolskega izobraževanja potrjujejo številna mentorstva in somentorstva pri diplomskih nalogah svojih študentov. Kot mentor je sodeloval pri izdelavi 43 diplomskih nalog, kot somentor pa je sodeloval z 27 diplomiranimi študenti. V sklopu svojega sodelovanja s (takratnim) Inštitutom z geografijo Univerze v Ljubljani, Geografskim inštitutom ZRC SAZU in Raziskovalnim inštitutom Pedagoške akademije (kasneje fakultete) v Mariboru je kot soavtor izdelal osem elaboratov in sodeloval v študijah »Melioracije in komasacije kot dejavnik socialnogeografske preobrazbe Ščavniške doline« (Center za raziskovanje Pedagoške akademije v Mariboru, 1983 – 1989, v soavtorstvu z B. Belcem in B. Kertom), »Razreševanje nerazvitosti v severovzhodni Sloveniji« (Inštitut za geografijo, Univerza v Ljubljani, 1978-1979, v soavtorstvu z B. Belcem in R. Genorjem) in »Problemi obmejnih področij Slovenije. 1. faza, Obmejna območja v severovzhodni

Sloveniji« (Inštitut za geografijo, Univerza v Ljubljani, 1976, v soavtorstvu z V. Bračičem, B. Belcem, B. Kertom in M. Zgonikom).

Slika 5: Izsek iz zbornika raziskovalnega tabora ZOTKS z naslovom "Ekologija in učinki človekove dejavnost v prostoru" iz leta 1989.

Vir: Papotnik in sod. 1989.

5. Sklep

V svoji več kot 45 let trajajoči profesionalni karieri je profesor Ludvik Olas ustvaril bogato zapuščino znanja, v kateri je največ napora namenjal znanstveno raziskovalnemu delu na področju družbene in regionalne geografije Prekmurja, Porabja in ostale severovzhodne Slovenije, kjer se je z družbeno angažiranim in razvojnim pristopom trudil opozarjati na probleme odseljavanja, migracij, gospodarskega nazadovanja in narodnostne mešanosti.

Nič manj napora ni namenjal samemu poučevanju in preučevanju poučevanja geografije na različnih izobraževalnih stopnjah. V svoji profesionalni karieri je kot osnovnošolski in srednješolski učitelj geografije, analitik na področju urbanizma, ravnatelj pokrajinske in študijske knjižnice in kot višješolski predavatelj ter raziskovalec nabral mnogo izkušenj in znanja, katerega se je trudil deliti naprej med študente, sodelavce in kolege v stroki. Ob tem se je uveljavil kot eden izmed največjih

strokovnjakov svojega raziskovalnega področja in poznavalec regionalne geografije severovzhodne Slovenije in Porabja. Olasova bibliografija obsega 190 enot. Med temi je Olas prispeval več izvirnih znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov, s svojimi prispevki je sodeloval na številnih konferencah, njegova dela dopolnjujejo obsežne regionalno geografske monografije, enciklopedije in leksikoni. Skupaj z drugimi avtorji je sodeloval v različnih družbenogeografskih študijah, kot mentor in somentor je sodeloval pri 70 diplomskih nalogah, svoje delo na področju didaktike geografije je skupaj s Francom Maričcem okronal z izdajo enega od najpogosteje ponatisnjenih učbenikov »Zemljepis za 7. razred osnovnih šol«.

Tekom svojega dela na Pedagoški akademiji oz. fakulteti je kot predavatelj organiziral in vodil številne strokovne ekskurzije in raziskovalne študentske taborne. Kot dober poznavalec madžarščine je vzpostavil mednarodno sodelovanje z madžarskimi geografi v Sombotelu in prevajal madžarsko literaturo. Skupaj z V. Bračičem, B. Belcem, B. Kertom in M. Zgonikom je postavil temelje Oddelka za geografijo na Pedagoški akademiji. Ob M. Zgoniku in J. Medvedu šteje kot utemeljitelj šolske geografije na Slovenskem.

O pomembnosti Olasovega prispevka k slovenski, mariborski in navsezadnje pomurski geografiji poleg bibliografskega opusa pričajo številne nagrade kot so Prešernova nagrada za študentsko delo, ki jo je dobil že v času njegovega študija, Zlata plaketa za pedagoško in strokovno delo Pedagoške fakultete Maribor in Srebrna plaketa Univerze v Mariboru. Za pomemben doprinos pri uveljavitvi geografije je med prvimi prejel Ilešičevo priznanje Zveze geografskih društev Slovenije, Društvo učiteljev geografije Slovenije mu je za življenjsko delo na področju šolske geografije namenilo najvišje priznanje Priznanje Blaža Kocena, rodna Občina Moravske Toplice pa mu je leta 1999 za življenjsko delo, šele komaj kot tretji osebi namenila status častnega občana.

Profesor Olas je preminil leta 2002, zato se ga mlajše generacije geografov Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, osebno in kot predavatelja, na žalost ne moremo spominjati. Vsekakor pa imamo možnost spoznavati njegova dela in gradiva, ki so zaradi svojih vsebin še vedno aktualna. Geografom, ki smo željni nadgrajevati njegovo zapuščino, nam njegova dela omogočajo suverenost in trdne temelje pri raziskovanju geografskih problemov Prekmurja in širše regije.

Čast in spoštovanje mu še danes izkazujejo tudi njegovi nekdanji študentje, ki so danes v vlogi univerzitetnih profesorjev in nadaljujejo njegovo poslanstvo. Med najbolj pristne opise značaja, dela in življenja Ludvika Olasa lahko štejemo pričevanja njegovih nekdanjih bližnjih sodelavcev in prijateljev, predvsem prof. dr. Boruta Belca in prof. dr. Božidarja Kerta, ki sta v največji meri zaslužna za obsežnost in natančnost podatkov v tem članku. Brez njunih izčrpnih biografskih prispevkov bi bil spomin na Ludvika Olasa mlajšim generacijam geografov nedvomno okrnjen.

Ob 90. letnici rojstva se profesorja »Lajčija« spominjamo po njegovi angažiranosti pri dopolnjevanju znanja v slovenski geografiji, po bogati zapuščini raziskovalnega in pedagoškega dela, po njegovi znanstveni iskrenosti in občutku za strokovno kritičnost, po vlogi odličnega učitelja in navduševalca nad geografijo ter po večni zvestobi in ljubezni do domačega okolja, iz katerega je neumorno črpal navdih za svoje široko delo.

Literatura

- Belec, B. 1994: Ludvik Olas. Enciklopedija Slovenije, zvezek 8, 124.
- Belec, B. 2003: Ludvik Olas (1929 – 2002). Večer, leto 59, št.7, 11.
- Kert, B. 2003: In memoriam Ludvik Olas (1930–2002). Časopis za zgodovino in narodopisje, 3–4, 255–256.
- Kert, B. 2000: Ludvik Olas – sedemdesetletnik. Geografski vestnik letnik 72, št. 2. 87-89.
- Klemenčič, V. 1990: Ludvik Olas – šestdesetletnik. Geografski vestnik letnik 62, 179.
- Kolnik, K. 2003: Doprinos prof. Ludvika Olasa k razvoju slovenske šolske geografije. Geografski obzornik : časopis za geografsko vzgojo in izobraževanje. Letnik 49, št. 1, 29-30.
- Kolnik, K. 2003: Doprinos prof. Ludvika Olasa k razvoju slovenske šolske geografije. Geografski obzornik : časopis za geografsko vzgojo in izobraževanje. Letnik 49, št. 1, 29-30.
- Olas, L. 1978: Nekateri populacijski problemi Prekmurja kort obmejne regije. II Slovensko-slovaški geografski simpozij. Geographica Slovenica, 7.
- Olas, L. 1982: Metodologija in problemi načrtovanja šolske mreže v Prekmurju. 20 let socialne geografije v Sloveniji. Geographica Slovenica, 13.
- Olas, L. 1985: Narodnostno mešano območje v Prekmurju. Geographica Slovenica, 16, 15-43).
- Olas, L. 1986: Modernizacija pouka geografije. Metodični zbornik Pedagoške fakultete Maribor, 301-308.
- Olas, L. Pirisi J. 1986a: Delovni zvezek za spoznavanja okolja: za 1. razred osnovnih šol.
- Olas, L. Pirisi J. 1986b: Delovni zvezek za spoznavanja okolja: za 2. razred osnovnih šol.
- Olas, L. 1987: Aktivizacija učencev s pomočjo različnih učnih oblik pri pouku geografije v osnovni šoli. Jeruzalem – Kairo: spomini 1942-1945, 541-543.
- Olas, L, Kert, B. 1990: Vpliv dislociranih obratov na prostorski razvoj nekaterih delov Slovenskih goric in Prekmurja. Znanstvena revija. Družboslovje in filozofija, 2, 223-241.
- Olas, L. 1991: Demografske razmere v Porabju. Geografija v šoli, 1, 29-31.
- Olas, L. Kert, B. 1993: Vpliv državnih meja na družbenogeografski razvoj Prekmurja. Dela, 10, 135-142.
- Olas, L., Marič, 1995: Zemljepis za 7. razred osnovne šole. Ljubljana. Mladinska knjiga.
- Olas, L. 2000: Ledava potok ali reka. Pén, Vestnikov mesečnik. Št. 58. 7.
- Pak, M. 2003: Ludviku Olasu v spomin. Geografski vestnik letnik 75-1, 2003, 129-130.
- Papotnik, A. in sod. 1989: Ekologija in učinki človekove dejavnosti v prostoru '88. 2. Študentski raziskovalni tabor pedagoške fakultete v Mariboru. Gibanje znanost mladini ZOTKS. Ljubljana.
- Cobiss: Ludvik Olas, Osebna bibliografija za obdobje 1955-2002:
https://bib.cobiss.net/bibliographies/si/webBiblio/bib201_20200820_202222_a1530211.html, povzeto 18.8.2020
- Vugrinec, J. 2019: Ludvik Olas (1930 – 2002). Lipnica. Glasilo Občine Moravske Toplice. Letnik 25, številka 164. 35.
- Medmrežje 1:
http://www.ff.um.si/static/predstavitev/content/03_filozofska/05_oddelki/04_geografija.html, povzeto 18.8.2020

Tomaž Koltai: Ob 90. letnici rojstva profesorja Ludvika Olasa

Medmrežje 2: <http://www.pomurci.si/osebe/olas-ludvik/632/>, povzeto 18.8.2020

ON THE 90th ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF PROFESOR LUDVIK OLAS

Summary

In the article is presented professional career and the bibliography of geographer and profesor Ludvik Olas through the perspective of his contribution to the geography of Slovenia, geography of northeastern Slovenia and the development of the Department of geography in the University of Maribor.

Olas's professional career was presented through biographies from different authors, main of which were written by his closest colleagues, coworkers and friends. The beginnings of Olas's professional career already started in the time of his studying, when he received for some of his research the highest student's award – Prešenova nagrada from University of Ljubljana where he studied. After graduating he worked some years as elementary and high school geography teacher as well as urbanist analitic and principal of main library in Murska Sobota. During this time he started researching social geographical problems of his region-Prekmurje such as migration, depopulation, economy stagnation and others. In the 1975 he was invited to start working as faculty profesor for metodology in Academy of education in Maribor. In that time he was also working with Ljubljana's Institute for Geography. Olas remained faculty profesor in Maribor until his retirement in the 1990. During his time as profesor and researcher in Academy (later Faculty) of education Olas published several scientific papers, important works in Slovenian monographs, encyclopedias and glossaries, he participated in national and international symposiums, coworked in several studies, he was also mentor and comentor in many bachelor thesis, he organized and leaded several profesional excursions and research camps. Because of his knowledge of hungarian language he also understand a lot of hungarian material, he coworked with hungarian geographers in Szombathely and did some work as translator. In most of his research work he remained loyal to social geographic problems of northeastern Slovenia. Olas's important legacy is also recognized in didactic of geography. He was profesor of metodology of (lecturing) geography and wrote several papers about teaching geography but the most important work as result of didactic work was geography schoolbook for 7. grade of elementary school, which he wrote together with Franc Marič.

His contribution in geography of Slovenia, northeastern Slovenia and in Department of Geography in Maribor is therefore following. Ludvig Olas was one of the most influential geographers resresearchers of the northeastern Slovenia, respected profesor of geography and as well one of the establishers of modern didactics of geography in Slovenia. He was among first geographers who started proffesionally researching northeastern Slovenia and first geographer to research Porabje region with slovenian national minority in Hungary. Together with V. Bračič, B. Belec, B. Kert and M. Zgonik he helped with establishment of Department of Geography in Maribor and helped gained his good reputation that stil holds today. For his profesional work and influence in development of geography Olas received several highly eminent awards from different institutions.

